

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่
กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ

จัดทำโดย นายแสวง จันทพันธ์

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๙
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ชื่อเรื่อง การอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ

๒. หลักการและเหตุผล

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จแปรพระราชฐานเยี่ยมพสกนิกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรของหมู่บ้านที่เคยมีปัญหาเสพติดและสามารถแก้ไขปัญหาด้วยพลังของประชาชน ที่ อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี ตามกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการใช้แนวทางสันติวิธี ให้ผู้เคยค้า เคยเสพ ในระดับหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากผู้ที่เคยเป็น “ภาระ” ให้กลับมาเป็น “พลัง” ในการแก้ไข ปัญหาเสพติดให้กับหมู่บ้านของตนเอง โดยที่ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน ทรงพอพระราชหฤทัยในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีนี้เป็นอย่างมาก

ในการเสด็จฯ ครั้งนั้นพระองค์ได้ประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และได้เสด็จลงเยี่ยมราษฎรที่เป็นมวลชนกลุ่มต่างๆ ที่ไปเข้าเฝ้า ณ โครงการชลประทานสกลนคร (ห้วยเตี้ยก) อ.ภูพาน จ.สกลนคร โดย พล.ต.อ.ชิตชัย วรรณสถิต เลขาธิการ ป.ป.ส. (ในขณะนั้น) จึงได้ขอพระราชทานวโรกาสนำตัวแทนกลุ่มราษฎรอาสาป้องกันยาเสพติดเข้าเฝ้าด้วย มีการแสดงละครหน้าพระที่นั่งเพื่อสื่อให้ทอดพระเนตรถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังของชุมชน และการให้อภัยผู้ค้า ผู้เสพ ในหมู่บ้านตามแนวสันติวิธี แล้วมีการปฏิญาณตนขอเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด กลับมาเป็นพลังในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ในวันนั้นพระองค์ได้พระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ให้กับเลขาธิการ ป.ป.ส. จำนวนหนึ่งเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับประชาชน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งราษฎรอาสาสมัครทั้งหลายจึงมีความเห็นร่วมกันว่า พระราชทรัพย์ที่ได้พระราชทานนั้นถือว่าเป็นมงคลสูงสุด เป็นเสมือนพระราชปณิธานของพระองค์ที่ทรงจะให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชุมชน หากได้นำพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ไปไว้ที่หมู่บ้านชุมชนก็จะขวัญกำลังใจสูงสุดของปวงราษฎรทั้งหลายที่จะดำเนินการให้พระราชปณิธานของพระองค์บรรลุผล ซึ่งย่อมนำถึงความสงบสุขร่มเย็น ปราศจากปัญหายาเสพติด จึงได้พระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์พระราชทานนี้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และเรียกชื่อหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน” โดยมีการพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๗ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น โดยทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ได้เสด็จแทนสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มาเป็นประธานในพิธีพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้กับผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นจำนวน ๖๗๒ หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นปีที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ ๗๒ พรรษา กรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดินเมื่อปี ๒๕๔๘ โดยสำนักงานเขตได้คัดเลือกชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เข้ารับพระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์กองทุนแม่ของแผ่นดิน สำนักงานเขตละ ๑ ชุมชน (๕๐ ชุมชน) ปัจจุบันทั่วประเทศมีกองทุนแม่ของแผ่นดินจำนวน ๒๐,๑๓๕ แห่ง อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๗๔๔ แห่ง ในพื้นที่เขตประเวศ ๑๖ แห่ง

กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครพ.ศ.๒๕๒๘ตลอดจนกฎหมายอื่นๆ

ที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๕๔ พระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีประชากรตามทะเบียนบ้าน จำนวน ๕,๖๙๖,๔๐๙ คน (ข้อมูล ณ : ธันวาคม ๒๕๕๙) มีชุมชนที่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นชุมชนตามระเบียบกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๕๕ จำนวน ๒,๐๖๗ ชุมชน มีประชากรที่อาศัยอยู่ในทะเบียนบ้านในชุมชน จำนวน ๒,๑๐๓,๐๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙๒ จากประชากรทั้งหมด มีจำนวนครอบครัว ๔๗๓,๖๐๕ ครอบครัว จำนวนหลังคาเรือน ๔๗๓,๓๕๔ หลัง (ข้อมูล ณ : ธันวาคม ๒๕๕๙) จะเห็นได้ว่าสัดส่วนจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรของกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้ กรุงเทพมหานครและรัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพราะเป็นพื้นที่พิเศษ จึงได้มอบนโยบายผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศอ.ปส.กทม. สำนักอนามัย สำนักพัฒนาสังคม ขับเคลื่อนนโยบายกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีสำนักงาน ป.ป.ส.กทม. เป็นหน่วยงานประสานและสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งตรงตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๗๕ ประเด็นยุทธศาสตร์มหานครแห่งความปลอดภัย ยุทธศาสตร์ย่อยที่ : ๑.๒ ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด เป้าหมายภายในปี ๒๕๗๕ กรุงเทพฯ จะมีความปลอดภัยจากอาชญากรรมอยู่ใน ๕ อันดับแรกของเมืองหลวงของเอเชียสอดคล้องกับนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในนโยบายที่ ๓ ความปลอดภัย (Community) : ชีวิตปลอดภัย ทรัพย์สินปลอดภัย ชุมชนและสังคมปลอดภัย และเป็นไปตามที่รัฐบาลได้ประกาศให้ยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันดำเนินการและตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ปี ๒๕๖๐ มาตรการการดำเนินงานในหมู่บ้านชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ยังเป็นการสนับสนุนแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคงปลอดภัย ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

สำนักงานเขตประเวศ มีจำนวนประชากรตามทะเบียนบ้าน ๑๗๐,๕๔๐ คน (ข้อมูล ณ : ธันวาคม ๒๕๕๙) มีชุมชนตามระเบียบกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๓ ชุมชน จำนวนบ้านในชุมชน ๙,๑๖๗ หลัง มีประชากรพักอาศัยในชุมชน จำนวน ๔๑,๕๑๒คน (ข้อมูล ณ : ธันวาคม ๒๕๕๙) การดำเนินนโยบายดังกล่าวได้มอบให้ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เป็นผู้รับผิดชอบจากการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่สำนักงานเขตประเวศที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน ชุมชนกองทุนแม่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการ เช่น ขาดฐานข้อมูลสมาชิก กรรมการกองทุนไม่เป็นปัจจุบัน การใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ขาดระเบียบข้อบังคับการบริหารจัดการเงินพระราชทาน จึงทำให้การขับเคลื่อนงานกองทุนแม่ของแผ่นดินขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นไปตามแนวทางที่สำนักงาน ปปส. กำหนด สาเหตุอาจเกิดจากวิธีการได้มา ซึ่งแต่ก่อนยังไม่มีหลักเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน การคัดเลือกและการเสนอชื่อชุมชนเข้ารับพระราชทานมีทั้งภาคประชาชนและภาครัฐต่างฝ่ายต่างเสนอชื่อชุมชนโดยไม่ประสานงานกันจึงทำให้ได้ชุมชนที่ยังไม่มีความพร้อม และไม่มีความเข้มแข็งเมื่อได้รับมาแล้วกรรมการก็ขาดความรู้ความเข้าใจ บางชุมชนเกิดความขัดแย้งกันในชุมชน และยังขาดฐานข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ผู้เสนอผลงานในฐานะเป็นนักพัฒนาสังคม สำนักงานเขตประเวศ และรับผิดชอบงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่เขต มีความสนใจที่จะดำเนินการเพื่อพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินจึงได้

จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานและการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นและศูนย์การเรียนรู้ของเขต สร้างความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่เขตประเวศและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๕๐ สำนักงานเขต ต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินได้อย่างถูกต้องและเกิดความต่อเนื่องยั่งยืน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
๒. เพื่อเป็นการขับเคลื่อนและพัฒนางานกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่เขตให้เป็นในแนวทางเดียวกันเกิดการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินในเขตประเวศให้เป็นกองทุนดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้ในอนาคต

๔. เป้าหมาย

๑. จัดการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ ผู้เข้าอบรมเป็นกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชน รวม ๑๔๔ คน และเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ๖ คน รวมทั้งสิ้น ๑๕๐ คน
๒. ดำเนินการคัดเลือกกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีผลการดำเนินงานดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้อย่างน้อย ๒ ชุมชน

๕. ความรู้นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

๑. ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมที่นำมาใช้

๑.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารส่วนใหญ่มุ่งเน้นถึงการบริหารราชการ คำศัพท์ที่ใช้มีอยู่ ๒ คำ คือการบริหาร (Administration) นิยมใช้กับการบริหารราชการหรือ การจัดการเกี่ยวกับนโยบายศัพท์ อีกคำคือเพื่อการจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินนโยบายตามที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามคำว่า การบริหารกับคำว่า การจัดการมีความหมายเหมือนกัน จึงจำเป็นต้องใช้ ทั้งศาสตร์และศิลปะ เพื่อเอาคนและทรัพยากรที่มีอยู่มารวมกันแล้วอำนวยความสะดวก ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

การบริหารจัดการมี ๔ องค์ประกอบ คือ การวางแผนเป็นกระบวนการทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจเลือกที่ดีที่สุด เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ การจัดองค์กรเป็นกระบวนการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ เพื่อให้แผนที่วางไว้สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ การเป็นผู้นำกระบวนการต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่น ทำงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญการควบคุมเป็น กระบวนการที่มุ่งไปสู่การออกกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติในการทำกิจกรรมขององค์กรให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานและเป้าหมายที่องค์กรพึงประสงค์มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือกำหนดการทำงาน ขององค์กรไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ในการบริหารงานใดๆจำเป็นต้องวางแผนเป็นประการแรก เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ การวางแผนจะต้องจัดทำทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว สิ่งที่ต้องคำนึงเสมอจะทำอะไร (What) จะทำอย่างไร (How) จะใช้เงินเท่าใด (How many) จะให้ใครเป็นผู้นำ (Who) จะกระทำที่ไหน (Where) และทำเมื่อไร (When)

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงการจัดองค์การหรือจัดหน่วยงานโดยการจัดแบ่งงานขององค์การหรือของหน่วยงานพร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานและกำหนดสายการบังคับบัญชาในลักษณะของหน่วยงานหลัก (line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วย (Auxiliary) การจัดองค์การอาจจะแสดงไว้ในรูปแผนภูมิองค์การเพื่อให้เกิดการสื่อความเข้าใจในองค์การเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบสายการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสาร

๓. การนำ (Leading) หมายถึง การที่ผู้นำใช้การโน้มน้าวให้สมาชิกองค์การปฏิบัติตามคำสั่งของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงการติดต่อสื่อสาร การสั่งการ และการจูงใจในองค์การ

๔. การควบคุม (Control) หมายถึง กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การว่าสมาชิก องค์การที่เป็นผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติเป็นไปตาม แผนที่กำหนดไว้หรือไม่โดยดูจากการปฏิบัติงานจริงเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานและแผนในการทำงาน

๑.๒ หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. การให้ข้อมูล (Inform) คือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญ เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าวจัดการแถลงข่าว การติดประกาศและการให้ข้อมูลต่างๆทางเว็บไซต์

๒. การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์

๓. การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณา เป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะประชาพิจารณ์ การตั้งคณะเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

๔. ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาค
สาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นส่วนหนึ่งกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรม
ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

๕. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่บทบาทประชาชนใน
ระดับสูงที่สุดโดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงมติในประเด็นสาธารณะต่างๆ การมีส่วนร่วม
ของประชาชนจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต้องมีการพัฒนาให้ความรู้ ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

๑.๓ หลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นหนึ่งในหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง
ที่ดีหรือที่เรียกว่า หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งหลักธรรมาภิบาลนี้ เป็นแนวทางหนึ่งในการ
แก้ปัญหาการทำงานของภาครัฐ (Public Sector) ภาคเอกชน (Private Sector) หรือองค์กรสังคมต่างๆ
(Civil Society) ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมทาง
สังคม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ มีระบบการทำงานอย่างมีหลักการ และมีความ
รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีระบบราชการที่เคารพในสิทธิของพลเมืองและมีกระบวนการทำงานที่โปร่งใสสามารถ
ตรวจสอบได้ ธรรมาภิบาลทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาค
เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค
ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๑.๔ ความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ คือ วิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลปะ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อัน
ดีระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เทคนิคการสร้าง
มนุษยสัมพันธ์ เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส ปราศรัยด้วยไมตรี มีความจริงใจ ให้ความสำคัญ สัมพันธ์พร้อม
มารยาท สานงานเป็นทีม

๑.๕ แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนแม่ของแผ่นดิน

คำว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีองค์ประกอบ ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ เรียกว่า เงินขวัญถุงพระราชทานเป็นพระราชทรัพย์ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานให้กับหมู่บ้านและชุมชน โดยสำนักงาน บปส. ได้สมทบงบประมาณ
ส่วนหนึ่งนำมาจัดสรรให้กับหมู่บ้านและชุมชนแห่งละ ๘,๐๐๐.- บาท จำนวนนี้เปรียบเสมือนสิ่งที่ระลึก
ถึงแห่งพระราชปณิธานสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นเงินพระราชทานเป็นเงินศักดิ์สิทธิ์
อันหาที่เสมอเหมือนมิได้ จึงเก็บไว้เป็นเงินขวัญถุงในหมู่บ้าน/ชุมชน

ส่วนที่ ๒ เรียกว่า ทุนศรัทธา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่
ของแผ่นดินจะร่วมกันบริจาคอย่างต่อเนื่อง และรวบรวมขึ้นด้วยพลังศรัทธา สมทบเข้ากับกองทุนแม่ของ
แผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน เป็นทุนทางสังคมของหมู่บ้านชุมชนแสดงออกถึงความต้องการไม่ให้มีปัญหา
ยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนที่ ๓ เรียกว่า ทุนปัญญา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านชุมชนดังกล่าวคิดค้นขึ้นด้วยภูมิปัญญาของตนเอง ในการระดมทุนเพื่อขยายกองทุนให้กองทุนกองเงยจนสามารถนำไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านได้อย่างเพียงพอ

กองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นผลมาจากการระดมทุนจากทุนศรัทธา และทุนปัญญา ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรวมทั้งปัญหาอื่นๆ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ บนวิถีแห่งความพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นการสมทบทุนช่วยเหลือบำบัดรักษาของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด การส่งเสริมอาชีพ การจัดกิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยง การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม จนกล่าวได้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” คือกองทุนที่รวมจิตใจของคนเพื่อช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก นับเป็นทุนเริ่มต้นแห่ง “ความดีงามของหมู่บ้านชุมชน”

๒. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์องค์กรในปัจจุบัน (Swot Analysis)

สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายในและภายนอก (Swot Analysis) ที่มีผลต่อการดำเนินการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เขตประเวศ ดังนี้

๑. จุดแข็ง (strength:S)

๑.๑ สำนักงานเขตฯ มีเครื่องมือในการบริหารจัดการ (๔M) และบุคคล มีความพร้อมและยังมีส่วนราชการอื่นๆสามารถแก้ไขปัญหาคความเดือนร้อนและบริการประชาชนได้

๑.๒ สำนักงานเขตฯ มีผู้อำนวยการเขตฯในฐานะหัวหน้าหน่วยงานสามารถสั่งการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ภายในเขต เช่น ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม, ฝ่ายเทศกิจ, ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล, ฝ่ายการศึกษาและฝ่ายปกครอง

๑.๓ สำนักงานเขตฯ มีคณะกรรมการศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระดับเขต (ศป.ปส.เขต) เป็นกลไกสำคัญในการอำนวยความสะดวกด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑.๔ สำนักงานเขตฯ มีคณะทำงานดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับเขตเป็นคณะทำงาน และประสานติดตามสนับสนุนโดยเฉพาะ มีเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีกลุ่มสาธารณะประโยชน์ที่สนับสนุนการทำงานระดับพื้นที่ อาทิ อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัครกรุงเทพมหานครเฝ้าระวังภัยและยาเสพติดในชุมชน และกรรมการชุมชน

๑.๕ สำนักงานเขตฯ มีงบประมาณประจำปีของกรุงเทพมหานครเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุนการดำเนินงานของกรรมการชุมชน (เงินสนับสนุนการพัฒนาชุมชน) เดือนละ ๕,๐๐๐.- บาท ๗,๕๐๐.- บาท และ ๑๐,๐๐๐.- บาท ตามขนาดของชุมชน

๑.๖ สำนักงานเขตฯ สามารถประสานงานติดต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ อาทิ สำนักงานปส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กรมทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์ฯ และเครือข่ายภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องได้

๒. จุดอ่อน (Weakness:W)

๒.๑ แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานราชการอื่นและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสำนักงานเขตฯ ไม่สอดคล้องกันรวมทั้งแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) นโยบายของผู้บริหารไม่เชื่อมโยงกันขาดการบูรณาการ ต่างฝ่ายต่างทำ ยังไม่สามารถสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้

๒.๒ การตั้งคำของบประมาณประจำปี ยังไม่มีผู้แทนภาคประชาชนเข้าร่วมพิจารณาด้วย ส่วนใหญ่จะมีแต่ผู้แทนส่วนราชการร่วมจัดทำ จึงทำให้ขาดการเสนอแนะจากประชาชนที่จะเข้ามาร่วม คิดรวมนางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์

๒.๓ วิทยาการกระบวนการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน ไม่สามารถโน้มน้าวขับเคลื่อนงานได้ ขาดความร่วมมือ ขาดการยอมรับในพื้นที่

๒.๔ งบประมาณที่จะนำมาพัฒนา ปรับปรุง และดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินอุดหนุนรัฐบาลผ่านทางสำนักงาน ปปส. ซึ่งจัดสรรให้น้อยมากและไม่ต่อเนื่อง บางปีจัดสรรมาให้ล่าช้ามากทำให้การจัดทำโครงการฯ และเบิกจ่ายไม่ทันปีงบประมาณ

๒.๕ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านยาเสพติด มีคนเดียวในฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม มีหน้าที่หลายประการจึงทำให้ไม่มีเวลาในการติดตามและประเมินผลได้อย่างละเอียดและต่อเนื่อง

๓. โอกาส (Opportunity:O)

๓.๑ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเรื่องยาเสพติด โดยประกาศเป็นวาระแห่งชาติ และถือเป็นภัยคุกคามประเทศ

๓.๒ รัฐบาลกำหนดมาตรการการดำเนินงานในหมู่บ้านชุมชนและการมีส่วนร่วมภาคประชาชนไว้ในนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๖๐ โดยได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน มาขยายหมู่บ้านชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินใหม่ให้ครอบคลุมร้อยละ ๕๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชน ทั่วประเทศ (๘๑,๙๐๕ แห่ง) ภายในปี ๒๕๖๕ และรักษาคุณภาพหมู่บ้านชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินเดิม (๒๐,๑๓๕ แห่ง) ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบ

๓.๓ แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ -๒๕๗๕) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์ย่อยในมิติของวิสัยทัศน์กรุงเทพมหานคร ๒๕๗๕ ไว้คือ มหานครแห่งความปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย : ๑.๒ ปลอดภัยจากอาชญากรรมยาเสพติด เป้าหมายภายในปี ๒๕๗๕ กรุงเทพมหานครจะมีความปลอดภัยจากอาชญากรรมอยู่ใน ๕ อันดับแรกของเมืองหลวงเอเชีย โดยกำหนดตัวชี้วัดจำนวนพื้นที่ชุมชน แพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง ๕ ปีแรก (๒๕๕๖ – ๒๕๖๐) ร้อยละ ๕๐ ระยะ ๑๐ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ร้อยละ ๖๐ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ร้อยละ ๗๐ และ ระยะ ๒๐ปี (พ.ศ.๒๕๗๑ – ๒๕๗๕) ร้อยละ ๘๐

๓.๔ กรุงเทพมหานคร โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (พล.ต.อ.อัศวิน ขวัญเมือง) ได้ให้ความสำคัญและมีนโยบายด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ โดยมีนโยบายที่ ๓ ความปลอดภัย (Community) : ชีวิตปลอดภัย ทรัพย์สินปลอดภัย ชุมชนและสังคมปลอดภัย

๓.๕ มีหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถานีตำรวจนครบาล,กรมทหารม้าที่๑ รักษาพระองค์ฯ, ศูนย์บริการสาธารณสุขและสำนักงาน ป.ป.ส.กทม. ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่

๔. อุปสรรค (Threat:T)

๔.๑ กรุงเทพมหานคร ยังไม่มีแนวทางการบริหารจัดการชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในบริบทของชุมชนเมืองโดยเฉพาะ

๔.๒ งบประมาณดำเนินการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินจะได้รับการสนับสนุนงบเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเท่านั้น

๔.๓ การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีหลายหน่วยงานดำเนินการ อาทิ เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน ระดับกรุงเทพมหานคร ระดับกลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก ระดับเขต, สำนักพัฒนาสังคม, สำนักงาน ป.ป.ส.กทม. ต่างก็มีแนวทางนโยบายและงบประมาณเป็นของตนเอง จึงไม่สามารถบูรณาการหรือควบคุมสั่งการได้

๔.๔ ผู้เกี่ยวข้องระดับชุมชน เช่น กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน กรรมการชุมชน ยังขาดความตระหนัก ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมขาดการต่อยอดพัฒนากองทุน รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินจึงไม่สามารถวัดและประเมินผลความสำเร็จได้

๔.๕ คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุน ขาดข้อมูลที่สำคัญและจำเป็น ไม่มีความต่อเนื่องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ขาดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในบริบทของชุมชนเมือง

๔.๖ บางชุมชนที่ได้รับการเสนอชื่อ เข้ารับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินบางชุมชนไม่มีความพร้อม การเสนอชื่อมีทั้งภาครัฐและภาคประชาชนต่างฝ่ายต่างเสนอขาดการประสานงาน

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้เกี่ยวข้อง

ดำเนินการเลือกศึกษาชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ จำนวน ๑๖ ชุมชนโดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

ลำดับ	แนวทางการดำเนินการ	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ระยะเวลา
๑.	<p>จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการ</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการ - จัดทำหลักสูตรการอบรมและจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม <p>หลักสูตรประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.ความเป็นมาปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๒.องค์ประกอบที่สำคัญของกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่น <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลทั่วไปของชุมชน - ข้อมูลด้านโครงสร้างกองทุน - ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกองทุน - การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล - การตอบสนองต่อปัญหาเสพติดของคนในชุมชน - กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินในชุมชน - การให้ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักพัฒนาสังคมชำนาญการ <p>จัดทำโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมผู้เสนอโครงการ - ผู้อำนวยการเขต ผู้อนุมัติโครงการ 	<p>๒๓ เมษายน ๒๕๖๐</p>

ลำดับ	แนวทางการดำเนินการ	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ระยะเวลา
	<p>๓. การดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน - แผนปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน - กลไกการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน <p>๔.เกณฑ์ประเมินความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๒ ข้อ</p> <p>๕. การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดเรื่องศูนย์การเรียนรู้ - ความหมาย - หลักการ - ภารกิจ - องค์ประกอบ - ขั้นตอนการดำเนินงาน - การตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน - วัตถุประสงค์ - เป้าหมาย - กลไกการดำเนินงาน - ขั้นตอน/วิธีการ - เครื่องมือ - ข้อมูลแบบตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน - วิธีการตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน - เอกสารที่ตรวจ 		

ลำดับ	แนวทางการดำเนินการ	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ระยะเวลา
	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อชี้แจงและร่วมกันคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เข้าอบรม - ประชาสัมพันธ์โครงการ - จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร และห้องประชุม <p>จัดการอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทดแบบสอบถามก่อนการอบรม - จัดอบรมตามหลักสูตร - ทดแบบสอบถามภายหลังการอบรม - ประเมินผลความพึงพอใจของโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมจัดอบรม - ผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑๕๐ คน ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินจำนวน ๑๔๔ คน และเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ๖ คน - วิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ส. กทม. และเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน 	
๒.	<p>จัดประชุมคณะทำงานดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครั้งที่ ๑ เพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่ และแจ้งแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินและกำหนดลงพื้นที่ชุมชนเพื่อประเมินตรวจสอบสุขภาพของทุนแม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะทำงานการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน - ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต(ที่ได้รับมอบหมาย) ประธาน - ผู้แทน สำนักงาน ป.ป.ส.กทม. 	๒๖ เมษายน ๒๕๖๐

ลำดับ	แนวทางการดำเนินการ	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ระยะเวลา
	<ul style="list-style-type: none"> - ครั้งที่ ๒ เพื่อรายงานผลการจัดเก็บข้อมูล การรายงานข้อมูล และแบบตรวจสุขภาพกองทุนแม่ - ครั้งที่ ๓ เพื่อประเมินผลและร่วมกันคัดเลือกกองทุนแม่ที่มีผลการดำเนินงานดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - วิทยาการกระบวนการภาคเอกชน - ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน - หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เลขานุการ - นักพัฒนาสังคมชำนาญการ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ 	<p>๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐</p> <p>๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๐</p>
๓.	ติดตามประเมินผลและถอดบทเรียนชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - คณะทำงานการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน - คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน - สำนักงาน ป.ป.ส.กทม. - เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน 	<p>๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐</p>
๔.	<p>การติดตามและประเมินผลเพื่อรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ นำข้อที่บกพร่องไปปรับปรุงพัฒนาการต่อไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลเป็นระยะ - สรุปผลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นระยะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ติดตามประเมินผลและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ 	<p>๖ กรกฎาคม - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐</p>

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๖๐ – กันยายน ๒๕๖๐

๘. งบประมาณ

ประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นเงิน ๓๘,๒๒๕.- บาท รายละเอียด ดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายในการอบรม เป็นเงิน ๓๗,๑๐๐.- บาท

- ค่าอาหาร พร้อมอาหารว่างและเครื่องดื่ม ไม่ครบมือ สถานที่ราชการ

เป็นเงิน ๒๒,๕๐๐.- บาท (๑๕๐.- บาท x ๑๕๐ คน x ๑ วัน)

- ค่าสมนาคุณวิทยากร (ราชการ) เป็นเงิน ๗,๒๐๐.- บาท
(๖๐๐.- บาท x ๒ คน x ๖ ชั่วโมง)
- ค่าสมนาคุณวิทยากร (เอกชน) เป็นเงิน ๒,๔๐๐.- บาท
(๑,๒๐๐.- บาท x ๑ คน x ๒ ชั่วโมง)
- ๒. ค่าวัสดุ เป็นเงิน ๕,๐๐๐.- บาท
- ๓. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มในการจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๓ ครั้ง เป็นเงิน ๑,๑๒๕.- บาท (๑๕ คน x ๒๕.- บาท x ๓ ครั้ง)

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย (ผลผลิต/output)	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๑.จัดอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่กรรมการกองทุน แม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชน	- กลุ่มเป้าหมายร้อยละ ๘๐ เข้าร่วมกิจกรรม	- จัดอบรม - ผู้เข้าอบรมจำนวน ๑๕๐ คน
๒. ดำเนินการคัดเลือกกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น และเป็นศูนย์การเรียนรู้รู้อย่างเป็นรูปธรรม	- สามารถเป็นกองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีผลงานดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศในอนาคตได้อย่างน้อย ๒ ชุมชน	๑. จัดทำข้อมูลที่สำคัญเป็นลายลักษณ์อักษร ๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของชุมชนและสถานการณ์ยาเสพติด ๑.๒ ข้อมูลด้านโครงสร้างกองทุน เช่น คณะกรรมการสมาชิก วิทยากรกระบวนการ ๑.๓ ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกองทุน เช่น การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายระเบียบการใช้เงินมีคณะกรรมการ ๑.๔ มีกิจกรรมในชุมชน เช่น กิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการประชุม มีการจัดตั้งกองทุนยาเสพติด การต่อยอดสมทบเงินพระราชทาน

เป้าหมาย (ผลผลิต/output)	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
		<p>๑.๕ มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เช่น กฎระเบียบข้อบังคับกองทุนแม่ของแผ่นดิน</p> <p>๑.๖ ตอบสนองต่อปัญหายาเสพติดของคนในชุมชน เช่น นำข้อมูลยาเสพติดในชุมชนมาวางแผนดำเนินการแก้ไขอย่างมีขั้นตอน ตอบสนองทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๑.๗ มีวิทยากรกระบวนการประจำกองทุนและมีชุมชนภายนอกมาเรียนรู้ศึกษาดูงาน</p>
		<p>๒. ความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดินตามเกณฑ์ความเข้มแข็ง ๑๒ ข้อ</p> <p>๒.๑ ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง มีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>๒.๒ สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>๒.๓ ประชุมหารือในชุมชนเรื่องยาเสพติดอยู่เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๒.๔ กิจกรรมในชุมชนดำเนินการโดยยึดหลักพึ่งพาตนเอง</p> <p>๒.๕ มีมาตรการทางสังคมให้เรื่องยาเสพติด ประกาศเป็นสาธารณะและใช้อย่างจริงจัง</p>

เป้าหมาย (ผลผลิต/output)	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
		<p>๒.๖ มีกลไกการเฝ้าระวังยาเสพติดในชุมชนอย่างเป็นระบบและมอบหมายภารกิจที่ชัดเจน มีการบันทึกผลการเฝ้าระวังอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>๒.๗ มีการค้นหาปัญหาเสพติดในชุมชนอยู่เสมอยอมรับผล/ไม่ปิดบัง</p> <p>๒.๘ มีกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา</p> <p>๒.๙ มีประจามติของคนในชุมชนเห็นชอบต่อการเข้าร่วมเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน</p> <p>๒.๑๐ มีการจัดตั้งกองทุนยาเสพติดของชุมชน เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีการบริหาร</p> <p>๒.๑๑ มีการบูรณาการอย่างเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน</p> <p>๒.๑๒ มีกิจกรรมการแสดงออกถึงความจงรักภักดีอย่างสม่ำเสมอ</p>
		<p>๓. แบบตรวจสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชน ปีละ ๒ ครั้ง</p>

วัตถุประสงค์ (ผลลัพธ์/Outcome)	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๑. คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน กองทุนแม่ของแผ่นดิน และการบริหารจัดการ	- ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๘๐	- แบบทดสอบก่อนการอบรม - แบบทดสอบหลังการอบรม
๒. คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชนสามารถหาแนวทางไปพัฒนาและปฏิบัติได้ จริ่งเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม	- ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างน้อย ๘ ชุมชนสามารถจัดทำระบบฐานข้อมูลที่สำคัญได้ และมีผลการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินไม่น้อยกว่า ๑ กิจกรรม/เดือน/ชุมชน	- แบบตรวจสอบข้อมูลที่สำคัญของชุมชน - แบบรายงานการจัดกิจกรรมของชุมชน
๓. ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๑๖ ชุมชน สามารถพัฒนาไปสู่กองทุนแม่ดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้	- ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินสามารถเข้าสู่เกณฑ์กองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้เขตประเวศในอนาคตอย่างน้อย ๒ ชุมชน	- แบบการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน - การประเมินความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดินตามเกณฑ์ความเข้มแข็ง ๑๒ ข้อ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นการขยายพลังแห่งความดีของคนในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้ร่วมกันภายในหมู่บ้าน/ชุมชน สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งพาตนเอง ร่วมกันแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงได้มอบหมายภารกิจให้สำนักพัฒนาสังคมและสำนักงานเขตรับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องกองทุนแม่ของแผ่นดิน ควรกำหนดแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดังนี้

๑. สำนักพัฒนาสังคมและสำนักงานเขตควรจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยเฉพาะในชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร โดยจัดทำแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในชุมชนกรุงเทพมหานคร เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงานและพัฒนาขับเคลื่อนงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

- ใช้กลไกโดยคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินของกรุงเทพมหานคร ติดตามการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับกรุงเทพมหานคร

- ใช้กลไกคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับเขต เป็นผู้ติดตามการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับพื้นที่

- ใช้กลไกเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับพื้นที่เขตและกลุ่มเขตในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน

- ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินและแนวทางการตรวจสอบสุขภาพชุมชน

๒. สำนักพัฒนาสังคมและสำนักงานเขตควรกำหนดแผนปฏิบัติการสร้างกลยุทธ์โดยสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๓ กระบวนการ

๒.๑ การตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปีละ ๒ ครั้ง

๒.๒ ส่งเสริมต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเป็นชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในเชิงคุณภาพ

๒.๓ ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับเขต

๓. กรุงเทพมหานครควรจัดตั้งค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ทั้งระดับของกรุงเทพมหานครและระดับ ๕๐ สำนักงานเขต เนื่องจากปัจจุบันสำนักงาน ปปส. จะเป็นผู้จัดสรรเงินอุดหนุนรัฐบาลให้ดำเนินการ จึงทำให้ขาดความต่อเนื่อง

๔. สำนักงาน ปปส. ควรจัดสรรงบประมาณสมทบเงินพระราชทานพระราชทรัพย์ให้เพิ่มมากขึ้นหรือควรจัดงบประมาณให้กองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น หรือชุมชนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานกับคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

จัดทำโดย

นายแสวง จันทพันธ์

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

สังกัด สำนักงานเขตประเวศ

๑.เรื่อง การอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ

๒.หลักการและเหตุผล

➡ ปี ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ได้พระราชทานทรัพย์สินส่วนพระองค์ ให้กับ
เลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน จึงเรียกพระราชทรัพย์
พระราชทานว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และเรียกชื่อหมู่บ้านที่ได้รับพระราชทาน
ทรัพย์สินว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน” พระราชทานครั้งแรกเมื่อวันที่
๓๑ ส.ค.๒๕๔๗

➡ ปัจจุบันมีกองทุนแม่ฯ ๒๐,๑๓๕ แห่ง ในชุมชน กทม. ๗๔๔ แห่งเขตประเวศมี ๑๖ แห่ง

➔ สภาพปัญหา/เหตุผลที่จำเป็น

- ขาดความรู้และความเข้าใจ การบริหารจัดการกองทุนแม่ๆ
- ขาดการขับเคลื่อน/การพัฒนาต่อยอดกองทุนแม่ๆ
- ไม่มีกองทุนแม่ๆดีเด่นและไม่มีศูนย์การเรียนรู้

➔ สอดคล้องกับนโยบาย/วิสัยทัศน์ กทม./หน่วยงาน

- แผนพัฒนา กทม. ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) :มหานครแห่งความปลอดภัย ประเด็นที่ : ๑.๒ ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด
- นโยบาย ผว.กทม. นโยบายที่ ๓ :ชีวิตปลอดภัย ทรัพย์สินปลอดภัย ชุมชนและสังคมปลอดภัย และแผนเขตด้านที่ ๑ :เมืองแห่งความปลอดภัยและความเป็นระเบียบ มิติที่ ๑ : ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต
- สนับสนุนแผนประชารัฐร่วมใจฯ (พ.ศ.๒๕๕๙ – ๒๕๖๐) ของรัฐบาล

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกิดความรู้การบริหารการจัดการกองทุนแม่ๆ
๒. เพื่อเป็นการขับเคลื่อนและพัฒนากองทุนแม่ๆ
๓. เพื่อพัฒนากองทุนแม่ๆ ให้เป็นกองทุนดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้ในอนาคต

๔.เป้าหมาย

๑.จัดการอบรมกรรมการกองทุนแม่ๆ ๑๖ ชุมชน รวม ๑๕๐คน

๒.คัดเลือกกองทุนแม่ๆมีผลการดำเนินงานดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้อย่างน้อย ๒ ชุมชน

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในจัดทำรายงาน

๑. ทฤษฎีการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การเกี่ยวข้อง ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจแก่ประชาชน

๓. ความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์

๔. แนวคิดกองทุนแม่ๆ ประกอบด้วย ๓ ส่วน ส่วนที่ ๑. “เงินขวัญถุง” ส่วนที่ ๒ “ทุนศรัทธา” และส่วนที่ ๓ “ทุนปัญญา”

๕.การวิเคราะห์ (Swot Analysis)

จุดแข็ง

- มีเครื่องมือการจัดการ ๔ M
- มีผอ.เขตฯสั่งการได้
- มี ศป.ปส.เขตฯ
- มีคณะทำงานฯ
- มีงบประมาณสนับสนุนชุมชน
- ประสานงานได้

จุดอ่อน

- แผน กทม.และแผนเขตไม่สอดคล้อง
- ไม่มีภาคประชาชนเข้าไปเป็นผู้แทน
ตั้งคำของบประมาณ
- วิทยาการกระบวนการถ่ายทอดไม่ได้
- งบมีน้อย(งบอุดหนุน)ไม่ต่อเนื่อง
- เจ้าหน้าที่มีงานหลายอย่าง

โอกาส

- เป็นวาระแห่งชาติ
- ขยายกองทุนแม่ๆใหม่ ๕๐%
ทั่วประเทศและพัฒนากองทุนเดิม
- แผน กทม. ๒๐ ปี กำหนดให้ กทม.
เป็นมหานครแห่งความปลอดภัย
- นโยบาย ผว.กทม.ให้ความสำคัญกับ
การมีส่วนร่วม
- มีหน่วยงาน สนับสนุนเช่น ทหาร
ตำรวจ ศูนย์ฯ๒๒ ศูนย์ ๕๗ และ ปปส.
กทม.

อุปสรรค

- กทม.ไม่มีแนวทางการจัดการกองทุนแม่ๆ
- งบดำเนินการไม่ต่อเนื่อง
- หน่วยงานดำเนินการไม่บูรณาการกัน
- กรรมการกองทุน ขาดความตระหนักไม่
มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม
- ชุมชนไม่มีความพร้อมตั้งแต่แรก

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้เกี่ยวข้อง

เลือกศึกษาชุมชนกองทุนแม่ฯ เขตประเวศ ๑๖ ชุมชน มีขั้นตอน

๖.๑ จัดทำโครงการฯเสนอ ผอ.เขต อนุมัติ

- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฯ
- จัดทำหลักสูตร ประกอบด้วย ความเป็นมา,องค์ประกอบ,การดำเนินงาน, เกณฑ์ประเมิน,ศูนย์การเรียนรู้,การตรวจสอบสุขภาพกองทุน
- จัดหาวิทยากร
- ประชาสัมพันธ์/คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย
- ดำเนินการอบรม
- ทอดแบบสอบถามก่อนอบรม
- ทอดแบบสอบถามหลังอบรม
- ประเมินความพึงพอใจการจัดอบรม

๖.๒ จัดประชุมคณะกรรมการฯ จำนวน ๑๕ คน ๓ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ เพื่อชี้แจงบทบาท/หน้าที่/จัดทำแผนลงชุมชน

ครั้งที่ ๒ เพื่อรายงานผลจัดเก็บข้อมูลและแบบการ

ตรวจสอบสุขภาพกองทุน

ครั้งที่ ๓ เพื่อวิเคราะห์/ประเมิน/คัดเลือกกองทุนแม่ดีเด่น

๖.๓ การติดตามประเมินผลและถอดบทเรียน

๖.๔ ปรับปรุงพัฒนางานและรายงานผลเป็นระยะ

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

- เริ่มต้น เมษายน -๓๐ กันยายน ๒๕๖๐

๘. งบประมาณ ค่าใช้จ่ายดำเนินการเป็นเงิน ๓๘,๒๒๕บาท

- ค่าอาหาร/อาหารว่างเครื่องดื่ม
- ค่าสมนาคุณวิทยากร
- ค่าวัสดุ
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มการจัดประชุมคณะทำงานฯ ๓ ครั้ง

๙.แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย (ผลผลิต/output)	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๑.จัดอบรมให้แก่กรรมการ กองทุนแม่ๆ ๑๖ ชุมชน	- ร้อยละ ๘๐ เข้าร่วม กิจกรรม	- จัดอบรม - ผู้เข้าอบรม ๑๕๐ คน
๒.คัดเลือกกองทุนแม่ๆดีเด่นและ เป็นศูนย์เรียนรู้	- เป็นกองทุนแม่ๆดีเด่นและ เป็นศูนย์การเรียนรู้ในอนาคต ได้อย่างน้อย ๒ ชุมชน	-จัดทำข้อมูลที่สำคัญ - ประเมินตามหลักเกณฑ์ ความ เข้มแข็ง๑๒ ข้อ - แบบตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ๆ

วัตถุประสงค์ (ผลผลิต/outcom)	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๑.กรรมการกองทุนฯ เกิดความรู้การบริหารจัดการ	- ผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๘๐	- แบบทดสอบก่อนการอบรม - แบบทดสอบหลังการอบรม
๒.กรรมการกองทุนฯ มีแนวทางไปพัฒนาและปฏิบัติได้จริง	- กองทุนฯอย่างน้อย ๘ ชุมชน มีข้อมูลสำคัญและมีการดำเนินงานได้ไม่น้อยกว่า ๑ กิจกรรม/เดือน/ชุมชน	- แบบตรวจสอบข้อมูล - แบบรายงานการจัดกิจกรรม
๓.กองทุนฯ สามารถพัฒนาไปสู่กองทุนฯดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้	- กองทุนแม่ฯ เข้าสู่เกณฑ์กองทุนแม่ฯดีเด่นและเป็นศูนย์การเรียนรู้ในอนาคตอย่างน้อย ๒ ชุมชน	- แบบตรวจสอบสุขภาพกองทุน - ประเมินตามหลักเกณฑ์วัดความเข้มแข็ง ๑๒ ข้อ

ข้อที่ ๑๐ ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย ๑.กทม.โดย สพส.ควรจัดตั้งค่าของงบประมาณดำเนินการระดับเขตและระดับ กทม.โดยใช้เงิน กทม.

๒.ปปส. ควรจัดสรรงบประมาณสมทบให้มากกว่านี้ (ปัจจุบัน ๘,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้คณะกรรมการกองทุนแม่ๆ

เชิงวิชาการ :กทม. โดย สพส.ควรจัดทำคู่มือ การดำเนินงาน กองทุนแม่ของแผ่นดิน ในชุมชนกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ ๕๐ เขต ได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน

เชิงปฏิบัติ ๑.สพส และเขต ควรจัดประชุม/อบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ
การบริหารจัดการกองทุนแม่ฯ ให้กรรมการกองทุนแม่ฯ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
: ใช้กลไก โดยคณะกรรมการฯ ระดับกทม.และระดับเขตและเครือข่าย
เป็นผู้ติดตาม

๒.สพส และเขต ควรกำหนดแผนปฏิบัติการสร้างความเข้มแข็งให้กองทุนแม่
๓ ขั้นตอน

๒.๑ การตรวจสอบสุขภาพกองทุนแม่ฯ ๒ ครั้ง/ปี

๒.๒ การเตรียมความพร้อมต้นกล้ากองทุนแม่ฯ(ใหม่)ในเชิงคุณภาพ

๒.๓ ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ระดับเขตและ กทม.

ภาพกิจกรรม กองทุนแม่ของแผ่นดินเขตประเวศ

กองทุน **โสม** ของแผ่นดิน

จบการนำเสนอ ขอบคุณครับ

